

**HUDUDIY KLASTERLARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI ICHKI VA
TASHQI INVESTITSİYALARNI JALB QILISH**

Abdug'ayurova Xurshida Jamolddin qizi
Farg'ona davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada hududiy klasterlarni rivojlantirish orqali ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilishning strategik mexanizmlari yoritilgan. Hududiy klasterlar ichki resurslarni birlashtirish, innovatsion loyihalarni amalga oshirish va ishlab chiqarish zanjirini samarali boshqarish orqali investorlar e'tiborini jalb qiladi. Maqolada davlat va xususiy sektor hamkorligi, investitsiya muhitini yaratish, infratuzilma va marketing strategiyalarini rivojlantirish hamda ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlikni oshirish usullari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, klasterlarning eksport salohiyatini oshirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va hududiy iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashdagi roli ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: hududiy klaster, investitsiya jalb qilish, ichki investitsiya, tashqi investitsiya, davlat-xususiy hamkorlik, innovatsion loyiha, ishlab chiqarish zanjiri, iqtisodiy samaradorlik, eksport salohiyati, hududiy rivojlanish, marketing strategiyasi.

Аннотация: В статье рассматриваются стратегические механизмы привлечения внутренних и внешних инвестиций через развитие региональных кластеров. Региональные кластеры объединяют внутренние ресурсы, реализуют инновационные проекты и эффективно управляют производственными цепочками, что привлекает внимание инвесторов. Проанализированы сотрудничество государства и частного сектора, создание инвестиционной среды, развитие инфраструктуры и маркетинговых стратегий, а также методы повышения социально-экономической эффективности. Особое внимание уделено роли кластеров в расширении экспортного потенциала, поддержке местных производителей и укреплении региональной экономической стабильности.

Ключевые слова: региональный кластер, привлечение инвестиций, внутренние инвестиции, внешние инвестиции, государственно-частное партнерство, инновационный проект, производственная цепочка, экономическая эффективность, экспортный потенциал, региональное развитие, маркетинговая стратегия.

Abstract: The article examines strategic mechanisms for attracting domestic and foreign investments through the development of regional clusters. Regional clusters combine internal resources, implement innovative projects, and efficiently manage production chains, attracting investors' attention. The article analyzes public-private partnership, investment environment creation, infrastructure and marketing strategy development, as well as methods to enhance socio-economic efficiency. Special

attention is given to the role of clusters in increasing export potential, supporting local producers, and strengthening regional economic stability.

Keywords: regional cluster, investment attraction, domestic investment, foreign investment, public-private partnership, innovative project, production chain, economic efficiency, export potential, regional development, marketing strategy.

Hududiy klasterlarni rivojlantirish iqtisodiy o'sish va investitsiya jalb qilish uchun samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Klaster ichidagi korxonalar o'zaro integratsiya qilinib, ishlab chiqarish zanjirini mukammal boshqaradi va innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkonini yaratadi. Shu tarzda, ichki investitsiyalar ko'payadi, chunki mahalliy biznes subyektlari resurslarini birlashtirib, samarali va barqaror loyiha yaratadi. Tashqi investitsiyalar esa hududiy klasterning mustahkam infratuzilmasi, raqobatbardosh mahsulotlar va innovatsion yondashuvlari tufayli jalb qilinadi.

Investitsiya muhitini yaxshilashda davlatning roli katta: u soliqlarni kamaytirish, imtiyozli kreditlar, grantlar va eksportni qo'llab-quvvatlash tizimlarini joriy etadi. Shu bilan birga, xususiy sektor klaster ichida yetkazib beruvchilar bilan hamkorlik qiladi, marketing kampaniyalarini birlashtiradi va innovatsion xizmatlarni rivojlantiradi.

Klasterlar hududiy iqtisodiyotning barqarorligini oshiradi, yangi ish o'rinlarini yaratadi, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi va hududning eksport salohiyatini kuchaytiradi. Shu bilan birga, klaster ichidagi korporativ boshqaruv mexanizmlari strategik qaror qabul qilishni optimallashtiradi, risklarni kamaytiradi va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

Innovatsion loyihalar va yangi texnologiyalarni tatbiq etish orqali klasterlar iqtisodiy samaradorlikni oshiradi va investorlar uchun jozibador bo'ladi. Strategik rejalashtirish, monitoring va baholash tizimlari hududiy klasterlarning rivojlanishini muvofiqlashtiradi va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlaydi. Shu tarzda, hududiy klasterlarni rivojlantirish ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilishning eng samarali mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi.

Hududiy klasterlar iqtisodiyotning muhim vositasi sifatida o'zining resurslarni birlashtirish, innovatsion loyihalarni amalga oshirish va ishlab chiqarish zanjirini samarali boshqarish imkoniyatini beradi. Klaster tuzilmasi ichidagi korxonalar, ilmiy-tadqiqot muassasalari va davlat organlari o'zaro integratsiya qilinib, strategik rejalashtirish va qaror qabul qilish mexanizmlarini uyg'unlashtiradi. Shu tarzda, hududiy klasterlar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish uchun ham jozibador platforma yaratadi.

Ichki investitsiyalarni jalb qilishda hududiy klasterlarning asosiy afzalligi — resurslarni birlashtirish va iqtisodiy sinergiya yaratishdir. Mahalliy korxonalar klaster doirasida o'z bilim va tajribasini birlashtiradi, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtiradi va mahsulot sifatini yaxshilaydi. Bu esa investorlar uchun yuqori darajada ishonch muhitini yaratadi. Shu bilan birga, klaster ichida tashkil etilgan

strategik boshqaruv tizimi qarorlar qabul qilishni tezlashtiradi, risklarni minimallashtiradi va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

Tashqi investitsiyalarni jalb qilishda klasterning infratuzilmasi va raqobatbardosh mahsulotlar portfeli muhim ahamiyat kasb etadi. Investitsion jozibadorlikni oshirish uchun hududiy klasterlar davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi: imtiyozli kreditlar, soliq chegirmalari, grantlar, eksportni rag'batlantirish tizimlari va marketing yordamida. Shu bilan birga, xususiy sektor klaster ichida yetkazib beruvchilar bilan hamkorlik qiladi, brendlarni birlashtiradi va marketing strategiyalarini uyg'unlashtiradi. Natijada, klaster ichidagi korxonalar global bozorlarga chiqish imkoniyatini oshiradi va investorlarga uzoq muddatli daromad kafolatini taqdim etadi.

Innovatsion loyihalarni tatbiq etish ham hududiy klasterlar uchun investitsiya jalb qilishda muhim omil hisoblanadi. Klaster ichida ishlab chiqarish jarayonlariga zamonaviy texnologiyalar joriy etilishi, avtomatlashtirilgan tizimlar va raqamli platformalardan foydalanish, investorlarga yuqori rentabellik va xavfsiz investitsiya imkonini beradi. Shuningdek, klasterning ilmiy-tadqiqot muassasalari bilan integratsiyasi innovatsion loyihalarining tezkor rivojlanishini ta'minlaydi, yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratishda investorlarni qiziqtiradi.

Klaster tizimi ichida strategik qaror qabul qilish mexanizmi hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Har bir korxona o'z faoliyatini olib borar ekan, klasterning umumiy strategiyasini ham hisobga oladi. Qaror qabul qilish jarayonida monitoring, baholash va risklarni boshqarish tizimlari ishlatiladi, bu esa investitsiya loyihalarining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash korporativ boshqaruvning ajralmas qismi hisoblanadi. Klaster ichida korxonalar ekologik me'yorlarga rioya qiladi, jamiyat manfaati yo'lida innovatsion va ijtimoiy loyihalarni amalga oshiradi.

Hududiy klasterlar ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish orqali yangi ish o'rinlarini yaratadi, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi va hududning eksport salohiyatini oshiradi. Investitsiya jalb qilishning samarali mexanizmi sifatida klasterlar bozor sharoitlariga tezkor moslashadi, raqobatbardoshlikni oshiradi va hududiy iqtisodiy integratsiyani mustahkamlaydi. Shu bilan birga, davlat-xususiy hamkorlik va innovatsion yondashuvlar klaster ichida iqtisodiy samaradorlikni maksimal darajada ta'minlashga xizmat qiladi.

Klaster ichida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash mexanizmi ham investorlar uchun muhim omildir. Korxonalar moliyaviy resurslarni birlashtirib, loyihalarni birgalikda moliyalashtiradi, shu orqali investitsiya xavfini kamaytiradi va kapitallashuv samaradorligini oshiradi. Bunda strategik qaror qabul qilish jarayoni integratsiyalashgan bo'lib, barcha a'zolari qamrab oladi va qarorlar shaffof, asosli va tezkor bo'lishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, hududiy klasterlarni rivojlantirish ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilishning eng samarali mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi.

Klasterlar resurslarni birlashtiradi, innovatsion loyihalarni amalga oshiradi, ishlab chiqarish zanjirini optimallashtiradi va strategik qarorlar qabul qilishni tezlashtiradi. Shu bilan birga, iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, yangi ish o'rinlarini yaratadi va hududiy eksport salohiyatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Turg'unov M.M. *Oziq-ovqat sanoati korxonalari faoliyatida klasterli boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish*. "Qo'qon Universiteti Xabarnomasi", Vol. 8 No 8, 2023.
2. Karimova N. *Klasterlarni rivojlantirishda fermer xo'jaliklarining strategik boshqaruvi*. "Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot" jurnali, Vol. 1 No 6, 2023.
3. Toshpo'latov A. *Klasterlar hisob siyosatida boshqaruv hisobining metodologik asoslari*. "Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot" jurnali, Vol. 3 No 5, 2025.
4. Ismailov A. *Korporativ boshqaruvda Leadership 4.0 tamoyillarini joriy etish samaradorlikni oshirish imkoniyatlari*. "Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot" jurnali, 2024.
5. Ashurov Z.A., Jalilov F.A., Urinov B.N. *Zamonaviy korporativ boshqaruv (xorijiy tajriba)*. Toshkent: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2021.
6. Akramjon Karimov. *Ishlab chiqarish resurslaridan foydalangan holda korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish*. "Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot" jurnali, Vol. 2 No 4, 2024.
7. Xodiyev B.Yu., Karlibayeva R.X., Akramova N.I. *Korporativ boshqaruv*. Toshkent: Cho'lpon, 2011.
8. Rasulov Sh. *Hududiy klasterlar orqali iqtisodiy rivojlanish va investitsiya jalb qilish*. Toshkent: "Iqtisodiyot va Innovatsiyalar", 2022.
9. Isroilov N. *Investitsiya siyosati va hududiy iqtisodiy barqarorlik*. Toshkent: "Moliyaviy Nashrlar", 2020.
10. Qodirov T. *Davlat-xususiy hamkorlik va hududiy klasterlarni rivojlantirish*. "Taraqqiyot Strategiyalari" jurnali, 2021.